

Olsztyn, 16 listopada 2020 r.

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**

SO-III.431.11.2020

**Pan
Zbigniew Pietkiewicz
Burmistrz Miasta i Gminy Frombork
ul. Młynarska 5a
14-530 Frombork**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę problemową przeprowadzono w Urzędzie Miasta i Gminy Frombork (NIP 5821320033, REGON 000529284) przy ul. Młynarskiej 5a, 14-530 Frombork, w którym siedzibę ma Urząd Stanu Cywilnego we Fromborku.

W okresie objętym kontrolą oraz w dacie czynności kontrolnych funkcję Burmistrza Miasta i Gminy Frombork (kierownika jednostki kontrolowanej) pełnił Pan Zbigniew Pietkiewicz – na stanowisku od 4 listopada 2018 r. do chwili obecnej (*akta kontroli s. 123*).

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1) Magdalena Michalczewska – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 69/2018 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.290.2020 z 14 września 2020 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego (*akta kontroli s. 87-88*).

2) Maciej Jurzyński – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, posługujący się legitymacją służbową nr 3/2020 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.289.2020 z 14 września 2020 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego (*akta kontroli s. 85-86*).

Kontrolę przeprowadzono w trybie zdalnym w dniach 21 września – 9 października 2020 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod numerem 2/2020.

Przedmiotem kontroli była realizacja w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 marca 2020 r. przez Urząd Stanu Cywilnego we Fromborku zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obszarze rejestracji stanu cywilnego oraz zmian imion i nazwisk.

Kontrolę problemową przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 224) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej

w województwie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1464) w związku z art. 6 ust. 1 oraz art.11 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 463) oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 707).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

W wyniku przeprowadzonej kontroli dokonano następujących ustaleń:

1. Organizacja Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku.

Zgodnie z obowiązującym w okresie objętym kontrolą Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku, ustanowionym zarządzeniem Nr 131/2019 Burmistrza Miasta i Gminy Frombork z 3 grudnia 2019 r., Urząd Stanu Cywilnego jest komórką organizacyjną bezpośrednio nadzorowaną przez Burmistrza. Do zadań Urzędu Stanu Cywilnego należą wszelkie sprawy związane z rejestracją stanu cywilnego oraz zmianą imion i nazwisk, jak również inne zadania określone w § 38 ww. regulaminu urzędu, m.in. zadania dotyczące dowodów osobistych i ewidencji ludności oraz spraw wojskowych.

Z ustaleń kontroli wynika, iż zadania w obszarze rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk realizuje Pani Małgorzata Misiuk, pełniąca funkcję Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku od 1 maja 2019 r. Wymieniona osoba posiada odpowiednie wykształcenie i staż pracy w administracji publicznej określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (dalej jako „p.a.s.c.”).

W okresie kontrolnym na stanowisku Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku zatrudniona była również Pani Barbara Chomacka, spełniająca wymogi ustawowe co do zatrudnienia określone w powyższym przepisie, która z dniem 19 czerwca 2019 r., zarządzeniem Burmistrza, została odwołana z zajmowanego stanowiska ze względu na objęcie posady Sekretarza Miasta i Gminy Frombork (*akta kontroli s. 123,106-113*).

Ponadto Burmistrz upoważnił dwóch innych pracowników urzędu, tj. Panią Agatę Woźnicę i Pana Zbigniewa Dalaka, zajmujących stanowisko referenta ds. administracyjno-kontrolnych, do wykonywania czynności niezastrzeżonych w przepisach prawa do wyłącznej kompetencji kierownika USC, w szczególności do wydawania z rejestru stanu cywilnego odpisów aktów i zaświadczeń o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze danych dotyczących wskazanej osoby (*akta kontroli s. 121-123*).

Warunki lokalowe – jak ustalono na podstawie przekazanej dokumentacji fotograficznej pomieszczenia Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku znajdują się na piętrze budynku Urzędu Miasta i Gminy Frombork. W skład lokalu wchodzi: pokój pracy oraz sala ślubów. Klienci przyjmowani są pojedynczo w pokoju pracy zastępcy kierownika urzędu stanu cywilnego. Pomieszczenie, w którym przechowywane są księgi i akta zbiorowe wyposażone jest w higrometr oraz termometr oraz sprzęt gaśniczy. Sala ślubów Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku umożliwia zawarcie związku małżeńskiego w formie uroczystej (*akta kontroli s. 124-131, 296*).

Księgi stanu cywilnego – stan techniczny dobry. Wszystkie księgi oprawione zostały w twarde oprawy. Księgi ustawiane są w szafach w pokoju pracy zastępcy kierownika urzędu stanu cywilnego. Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, księgi stanu cywilnego winny być przechowywane w archiwum urzędu stanu cywilnego, stanowiącym pomieszczenie zapewniające należyte ich zabezpieczenie przed uszkodzeniem, zniszczeniem, kradzieżą oraz dostępem osób trzecich. Brak wydzielonego archiwum urzędu stanu cywilnego stanowi uchybienie, za które odpowiedzialność ponosi Burmistrz Miasta i Gminy Frombork. Z wyjaśnień udzielonych przez Zastępcę Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku wynika, że przyczyną powstania uchybienia jest sytuacja lokalowa Urzędu Miasta i Gminy, która nie pozwala na wydzielenie odrębnego pomieszczenia na przechowywanie akt stanu cywilnego.

Planowane jest jednak poczynienie starań o pozyskanie środków finansowych na modernizację i remont pomieszczeń urzędu stanu cywilnego (*akta kontroli s. 290*).

Skutkiem uchybienia może być nienależyte zabezpieczenie ksiąg przed osobami trzecimi, jak również ich szybsze zniszczenie.

Akta zbiorowe - akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego przechowywane są w segregatorach. Segregatory nie są przepełnione, co umożliwia wpinanie wpływających dokumentów na bieżąco, bez groźby zniszczenia dokumentów. Dokumenty w aktach zbiorowych prowadzonych do aktów stanu cywilnego, które nie były gromadzone jako dokumenty elektroniczne, zostały oznaczone numerem oraz datą sporządzenia aktu, zgodnie z § 43 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1351).

Analizy i oceny ustaleń wskazanych w pkt 1 niniejszego dokumentu dokonano na podstawie przekazanej przez jednostkę kontrolowaną za pośrednictwem platformy ePUAP dokumentacji, w tym dokumentacji fotograficznej pomieszczeń urzędu stanu cywilnego oraz stanu ksiąg znajdujących się w urzędzie (*akta kontroli s. 125-131*).

2. Sporządzanie aktów stanu cywilnego.

2.1. Urodzenia

W okresie objętym kontrolą sporządzono 11 aktów urodzenia. Badaniem kontrolnym objęto 5 wybranych aktów. Na tej podstawie stwierdzono, że 3 akty urodzenia zostały sporządzone w trybie wynikającym z art. 104 p.a.s.c., tj. przeniesienia do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, będącego dowodem urodzenia i jego rejestracji za granicą, natomiast 2 akty urodzenia sporządzono na podstawie art. 99 p.a.s.c., tj. w formie czynności materialno-technicznej, zarejestrowano urodzenie, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego. Rejestracja ww. czynności dokonywana była bez zastrzeżeń, na podstawie oryginalnych dokumentów zagranicznych oraz ich tłumaczenia na język polski dokonany przez tłumaczy przysięgłych. Dokumenty stanowiące podstawę wpisania aktu zagranicznego do polskich ksiąg stanu cywilnego włączane były do akt zbiorowych. W sporządzonych aktach, w „Adnotacjach” prawidłowo wpisywana była informacja o podstawie prawnej sporządzenia aktu lub rejestracji zdarzenia. Ponadto Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego sprostował lub uzupełnił dane w aktach stanu cywilnego na prośbę wnioskodawców w formie czynności materialno-technicznej, prawidłowo czyniąc wzmianki dodatkowe do przedmiotowych aktów. Akty zostały uzupełnione o brakujące dane na podstawie innych aktów stanu cywilnego sporządzonych w Polsce, dzięki czemu posiadają pełną moc dowodową (*akta kontroli s. 296-297, 301-302*).

Wyjątek stanowiła sprawa dotycząca aktu nr 2802033/00/AU/2020/071130, w której Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku nie wpisał od razu, tj. podczas rejestracji zdarzenia na podstawie art. 99 p.a.s.c. brakujących danych rodziców dziecka, tylko uzupełnił je dodając wzmiankę. Poza tym błędnie zarejestrował dane matki dziecka, wpisując jej nazwisko w rubryce „imiona kolejne matki”. Powyższe w dniu 02.03.2020 r. zostało przez zastępcę poprawione z urzędu wzmianką. Uwagi dotyczące czynności materialnotechnicznej sprostowania aktu w punkcie 3 (*akta kontroli s. 301,132-133*).

Poza tym w sprawach dot. aktów nr 28033/00/AU/2019/966169 i nr 28033/00/AU/071130 stwierdzono uchybienie co do braku potwierdzenia odbioru przez wnioskodawców odpisu zupełnego aktów. Powyższe, jak wynika z wyjaśnień udzielonych przez zastępcę kierownika usc, nastąpiło na skutek niedopatrzania urzędnika, który wydawał odpisy. Stanowi to uchybienie naruszające tryb doręczeń pism, wynikający z Rozdziału 8 ustawy z 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego, który ma także zastosowanie w zakresie realizacji zadań dotyczących rejestracji stanu cywilnego.

2.2. Małżeństwa

W okresie objętym kontrolą sporządzono 20 aktów małżeństwa w trybie zwykłym oraz 2 akty w trybie szczególnym (art. 104 p.a.s.c.). Badaniem objęto 12 aktów, w tym 10 aktów sporządzonych w trybie zwykłym oraz 2 w trybie szczególnym.

Ustalono, że w przypadku ślubów udzielanych przez Zastępcę Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku (4 przypadki) akty małżeństwa sporządzono na podstawie protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński. Oświadczenia zostały przyjęte prawidłowo, w sposób określony w art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (dalej jako k.r.o.). Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku przyjął oświadczenia nupturientów na podstawie prawidłowo złożonych zapewnień o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa.

W trzech przypadkach Zastępca Kierownika USC udzielił zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem terminu oczekiwania na zawarcie małżeństwa, o którym mowa w art. 4 k.r.o. Przy czym w dwóch sprawach prośba nupturientów o skrócenie ww. terminu została udokumentowana jedynie w formie notatki sporządzonej przez urzędnika (nie podpisanej przez zainteresowanych), a nie w formie wniosku złożonego przez nupturientów pisemnie albo ustnie do protokołu. Taki sposób dokumentowania żądania należy uznać za niezgodny z wymogami formalnymi wynikającymi z art. 63 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (dalej jako k.p.a.) w związku z art. 12 ust. 1 p.a.s.c., tj. dotyczącymi sposobu składania podań w sprawach rejestracji stanu cywilnego. Ponadto we wszystkich 3 sprawach Zastępca Kierownika USC udzielił zezwolenia ustnie, czyniąc o tym wzmiankę w aktach. Takie działanie uchybiało przepisowi art. 76 ust. 10 p.a.s.c., który stanowi, że zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem terminu, o którym mowa w art. 4 k.r.o., kierownik urzędu stanu cywilnego udziela na piśmie. Jednocześnie nie stwierdzono, aby powyższe uchybienie wywołało skutki. Przyczyną uchybienia było małe doświadczenie pracownika na zajmowanym stanowisku oraz brak analizy ww. przepisów spowodowany spiętrzeniem obowiązków równocześnie wykonywanych na innym stanowisku. Po analizie art. 4 k.r.o. pracownik uznał, że nie jest wymagany dodatkowy protokół, a widoczne względy (wysoka ciężar) jakie przedstawili nupturienti przemawiały za przychyleniem się do ich prośby. Przy osobach zainteresowanych sporządzona została notatka służbowa (*akta kontroli s. 145-146, 302-303*).

Kontrola wykazała, iż w przypadku zawarcia małżeństwa w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 k.r.o. (ślub konkordatowy) podstawą sporządzenia aktów małżeństwa były każdorazowo zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. Dokumenty te dostarczono do Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku w terminie określonym w art. 8 § 3 k.r.o. Na zaświadczeniach zamieszczono daty wpływu dokumentu do urzędu gminy. Z ustaleń kontroli wynika, iż w 3 zbadanych przypadkach nupturienti wystąpili o wydanie zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem miesiąca od dnia, kiedy złożyli zapewnienie.

Jednocześnie stwierdzono, że w 2 przypadkach zarejestrowano nieprawidłowe dane:

1) Akt małżeństwa nr 2802033/00/AM/2019/023302 – niepoprawnie wpisano imiona i nazwiska świadków. Zastępca Kierownika USC wyjaśnił, że w tym samym dniu sporządzał dwa akty małżeństw zawartych w trybie art. 1 § 2 i 3 k.r.o. Omyłkowo wpisał dane świadków z zaświadczenia dotyczącego drugiego zdarzenia. Błąd był spowodowany przeciążeniem ilością zadań. Akty zostały utworzone po godzinach pracy urzędu. Pomimo, że nie było już interesantów, zmęczenie pracownika skutkowało błędem. Omyłka została zauważona od razu w dniu sporządzenia aktu, a pracownik niezwłocznie dodał do aktu wzmiankę prostującą imiona i nazwiska świadków na prawidłowe (*akta kontroli s.149-151,156,162,302*).

2) Akt małżeństwa nr 2802033/00/AM/2019/120332 – jako nazwisko kobiety błędnie wpisano jej nazwisko rodowe, które nie było tożsame z nazwiskiem. Zastępca Kierownika USC wyjaśnił, że podczas sporządzania aktu małżeństwa wystąpił problem w działaniu aplikacji Źródło. Łączność urywała się i zawieszała. Dlatego protokół przyjęcia oświadczeń został sporządzony odręcznie. Dane do aktu zostały wpisane na podstawie aktu urodzenia mężczyzny i kobiety. Odpis aktu małżeństwa został przekazany nowożeńcom w dniu zawarcia małżeństwa. O pomyłce małżonkowie zostali poinformowani tego samego dnia. Wzmianka prostująca nazwisko kobiety została dodana w najbliższym następnym dniu roboczym. Przyczyną błędu było niedopatrzenie pracownika podczas rejestracji danych, ponieważ dysponował on dokumentami stwierdzającymi prawidłowe dane kobiety (*akta kontroli s.160, 303*).

Powyższe błędy skutkowały koniecznością sprostowania ww. aktów. Czynności te zostały wykonane przez Zastępcę Kierownika USC we Fromborku z urzędu.

Ponadto ustalono, że w 2 przypadkach rejestrując małżeństwo Zastępca Kierownika USC przez niedopatrzenie nie wpisał do aktu drugiego imienia jednego z rodziców małżonka (brakujące dane uzupełnił z urzędu po rozpoczęciu kontroli), natomiast w 4 aktach w rubryce „Dane przy akcie” nie wpisał kraju urodzenia małżonka/małżonki lub kraju zawarcia małżeństwa lub obywatelstwa małżonka. Odnośnie do braku danych o kraju urodzenia Zastępca Kierownika USC wyjaśnił, że „dane osobowe małżonków zaciągane zostały z rejestru PESEL, gdzie nie zamieszczono danych o kraju urodzenia. (...) W dniu 08.10.2020 r. zgłoszono usunięcie niezgodności do urzędów właściwych miejscowo, w których sporządzono akty urodzenia z prośbą o usunięcie niezgodności w rejestrze PESEL i dokonaniu wpisu o kraju urodzenia”. Jednakże brak danych w tym rejestrze nie uzasadniał braku również w danych przy akcie małżeństwa w rejestrze stanu cywilnego. Dane te były bowiem do ustalenia od razu na podstawie aktów urodzenia małżonków. Powyższe uchybienia skutkowały brakiem wszystkich wymaganych danych w sześciu zbadanych aktach, przy czym w 2 zostały uzupełnione (*akta kontroli s. 295, 305*).

Nadmienić należy, że w przypadku uzupełnienia aktu małżeństwa z urzędu, zgodnie z art. 37 ust. 4 p.a.s.c, należy zawiadomić osoby, których akt dotyczy, nie o dokonanym już uzupełnieniu – jak to zrobił Zastępca Kierownika USC we Fromborku w ww. sprawach, tylko o zamiarze uzupełnienia aktu (*akta kontroli s. 298*).

W zakresie aktów sporządzonych w trybie szczególnym stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) Akt małżeństwa nr 2802033/00/AM/2019/390255 – po dokonaniu transkrypcji zagranicznego dokumentu do rejestru Zastępca Kierownika USC wydał wnioskodawcy odpis skrócony, a nie zupełny aktu. Skutkowało to naruszeniem art. 105 ust. 2 p.a.s.c., który precyzyjnie określa rodzaj odpisu aktu, jaki powinien być wydany wnioskodawcy przez kierownika USC, który dokonał transkrypcji. Niedopuszczalna jest w tym zakresie żadna dowolność. Nieprawidłowość powstała w wyniku braku analizy przepisu przez urzędnika lub nieprzywiązania do niego dostatecznej wagi (*akta kontroli s. 304*).

2) Akt małżeństwa nr 2802033/00/AM/2020/668010 – rejestracji zdarzenia, które nastąpiło za granicą, oraz wpisu o rozwodzie w formie wzmianki dodatkowej dokonano na wniosek jednego z małżonków, na podstawie przedłożonego zaświadczenia wydanego przez władze ukraińskie, potwierdzającego rejestrację związku małżeńskiego, a następnie jego rozwiązanie przez organ państwowej rejestracji stanu cywilnego. W ocenie organu kontroli, powyższy dokument nie stanowi odpisu ukraińskiego aktu małżeństwa, czyli dokumentu podlegającego transkrypcji w rozumieniu art. 104 ust. 1 p.a.s.c. (władze ukraińskie wydają na formularzu urzędowym dokument o nazwie Свідоцтво про шлюб, czyli „Świadcstwo o zawarciu związku małżeńskiego”, stanowiące odpowiednik polskiego odpisu aktu małżeństwa). Przynajmniej zaś nie powinien stanowić podstawy do dołączenia do aktu wzmianki o rozwodzie. Bowiem

orzeczenie o rozwiązaniu małżeństwa zapadło w 1996 r. przed ukraińskim państwowym organem rejestracji stanu cywilnego, a więc nie jest skuteczne w Polsce *ex lege*, tylko wymaga uznania przez polski sąd. Wynika to z przepisów Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych, sporządzonej w Kijowie dnia 24 maja 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 96, poz. 465). Art. 48 ust. 2 tej Umowy stanowi, że prawomocne orzeczenia niemajątkowe w sprawach rodzinnych, wydane przez organy inne niż sądy jednej Umawiającej się Strony, podlegają uznaniu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony na zasadach określonych w artykułach 50-52. Przepisy art. 50 i art. 51 określają przesłanki uznania orzeczenia oraz wymogi, jakie powinien spełniać wniosek o uznanie. Natomiast przepis art. 52 ust. 1 Umowy stanowi, że do uznania i wykonania orzeczenia właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane. Nieprawidłowość powstała w wyniku dokonania przez Zastępcę Kierownika USC błędnej oceny, iż przedłożony dokument podlega przeniesieniu do rejestru w drodze transkrypcji oraz błędnej interpretacji przepisów ww. umowy. Skutkiem była rejestracja zdarzenia w niewłaściwym trybie oraz dodanie wzmianki o rozwodzie bez uprzedniego uznania orzeczenia przez polski sąd (*akta kontroli s. 303-304*).

Nadmienić należy, że w procedurze transkrypcji zagranicznego aktu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego wykorzystywany był nieaktualny formularz wniosku o „wpisanie do polskiej księgi stanu cywilnego” (uchybiecie), co jednak nie miało wpływu na realizację zadania. Zastępca Kierownika USC wyjaśnił, że z uwagi na obciążenie ilością spraw i brak czasu nie dokonał analizy aktualności tych formularzy (*akta kontroli s. 167*).

2.3. Zgony

W okresie objętym kontrolą sporządzono 27 aktów zgonu, w tym 26 w trybie zwykłym i 1 w trybie szczególnym. Badaniem objęto 11 aktów, w tym 10 sporządzonych w trybie zwykłym oraz 1 w trybie szczególnym, tj. transkrypcji zagranicznego dokumentu do polskiego rejestru (art. 104 p.a.s.c.). Rejestracja zdarzenia, w trybie zwykłym została dokonana przez zastępcę kierownika urzędu stanu cywilnego z zachowaniem terminu określonego w art. 92 ust. 1 p.a.s.c. oraz na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu. We wszystkich badanych sprawach zgłoszenia zgonu zostały dokonane terminowo. Zgłoszenia zgonów zostały dokonane przez podmioty do tego zobowiązane. W toku kontroli zauważono jednak, że w 8 skontrolowanych aktach zgonu w miejscu przeznaczonym na wprowadzenie informacji o nazwie podmiotu, który zgłosił zgon, wpisywano: „syn”, „synowa”, „siostra” itp. co jest niezgodne z praktyką. Jak wynika z wyjaśnień złożonych przez Zastępcę Kierownika USC we Fromborku, powyższe wynikało z braku doświadczenia pracownika realizującego powyższe zadanie.

Rejestracji zgonu w trybie szczególnym dokonano prawidłowo, zgodnie z art. 104 p.a.s.c., na wniosek członka najbliższej rodziny osoby zmarłej. Zagraniczne dokumenty stanu cywilnego, będące dowodem zgonu, wraz z tłumaczeniami na język polski przez tłumaczy przysięgłych oraz wnioskiem o transkrypcję, zostały włączone do akt zbiorowych. W badanej sprawie (akt nr 2802033/00/AZ/2019/729852) stwierdzono jednak, że zastępca kierownika USC przez pomyłkę zamiast odpisu zupełnego aktu wydał odpis skrócony aktu zgonu. Powyższa nieprawidłowość skutkuje naruszeniem art. 105 ust. 2 p.a.s.c., który stanowi wprost, że „Kierownik urzędu stanu cywilnego, który dokonał transkrypcji, wydaje wnioskodawcy odpis zupełny aktu stanu cywilnego”. Jak wynika z wyjaśnień udzielonych przez Zastępcę Kierownika USC we Fromborku, rodzina telefonicznie i osobiście została poinformowana o zaistniałym błędzie, a córka zmarłego, która wniosowała o transkrypcję zapewniła, iż w stosownym dla siebie czasie zgłosi się po odbiór zupełny aktu zgonu ojca (*akta kontroli s. 292, 298, 304*).

3. Czynności materialno-techniczne nie skutkujące sporządzeniem aktu, dołączanie wzmianek dodatkowych do aktów oraz przyjmowanie oświadczeń.

W okresie objętym kontrolą Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku dokonał 19 czynności materialno-technicznych nieskutkujących sporządzeniem aktu stanu cywilnego. Badaniem objęto 6 wybranych spraw:

- USC.5352.10.2019 – sprostowanie aktu urodzenia na wniosek osoby, której akt dotyczy, w zakresie imienia matki. Ustalono, że podstawę sprostowania stanowił akt zgonu matki. Zastępca Kierownika USC wyjaśnił, że był to jedyny akt stanu cywilnego sporządzony dla matki wnioskodawcy, o który można było się oprzeć (nie dotarł do innych aktów dotyczących tej osoby). Ponadto dokonał analizy aktów urodzenia rodzeństwa wnioskodawczyni, w których jako imię matki figuruje imię wpisane później do aktu jej zgonu, który był podstawą sprostowania.

Działanie Zastępcy było nieprawidłowe, ponieważ sprostował akt urodzenia na podstawie aktu zgonu matki, czyli aktu stwierdzającego zdarzenie późniejsze niż akt prostowany. Zgodnie z art. 35 ust. 1 p.a.s.c. sprostowaniu przez kierownika urzędu stanu cywilnego podlega wyłącznie akt, który zawiera dane niezgodne z danymi zawartymi w aktach zbiorowych rejestracji stanu cywilnego lub z innymi aktami stanu cywilnego, o ile stwierdzają one zdarzenie wcześniejsze i dotyczą tej samej osoby lub jej wstępnych, albo z zagranicznymi dokumentami stanu cywilnego. W realiach sprawy, nie dysponując odpowiednim aktem dotyczącym matki, Zastępca Kierownika USC nie był uprawniony do sprostowania aktu urodzenia córki. Nieprawidłowość powstała w wyniku braku analizy przepisu przez urzędnika lub nieprzywiązania do niego dostatecznej wagi. Zastępca Kierownika USC dążył do zapewnienia zgodności w zakresie imienia matki w aktach wszystkich dzieci tej osoby, jednak pominął, że akt zgonu matki jako stwierdzający zdarzenie późniejsze niż urodzenie córki nie może stanowić podstawy do sprostowania aktu urodzenia w trybie art. 35 p.a.s.c., a właściwy do sprostowania zgodnie z art. 36 p.a.s.c. jest w takim przypadku sąd powszechny (*akta kontroli s. 211-221*).

- USC.5353.5.2019, USC.5353.9.2019 i USC.5352.2.2020 – uzupełnienie aktów urodzenia w trybie art. 37 p.a.s.c., na wnioski złożone przez przedstawicieli ustawowych osób, których akty dotyczą. Zastępca Kierownika USC dodał do uzupełnionych aktów odpowiednie wzmianki. W żadnej z tych spraw urzędnik nie wydał jednak wnioskodawcom odpisów zupełnych aktów, co skutkowało naruszeniem art. 37 ust. 8 p.a.s.c. (nieprawidłowość). Powołany przepis precyzyjnie określa rodzaj odpisu aktu, jaki powinien być wydany po uzupełnieniu aktu. Przy czym w sprawie nr USC.5353.9.2019 Zastępca Kierownika wydał wnioskodawcy odpis skrócony uzupełnionego aktu, a w sprawach nr USC.5353.5.2019 i USC.5352.2.2020 w ogóle nie wydał odpisów, ponieważ – jak wyjaśnił – wnioskodawcy zamieszkują za granicą i nie mogąc czekać na załatwienie sprawy oświadczyli, że odpisy aktów odbiorą podczas najbliższych pobytów w kraju. W aktach spraw brakuje jednak pisemnych oświadczeń wnioskodawców w tym zakresie albo adnotacji pracownika o przyczynie odstąpienia od wydania odpisów, co skutkuje naruszeniem zasady pisemności wyrażonej w art. 14 k.p.a. (*akta kontroli s. 222-233*).

- 2 przypadki unieważnienia aktu stanu cywilnego na podstawie art. 39a p.a.s.c. – akty nr 2802033/00/AM/1963/707462 i 2802033/00/AM/1963/611354 zostały unieważnione prawidłowo z powodu błędnej migracji w zakresie daty sporządzenia.

Ponadto kontrolą objęto następujące sprawy:

• USC.5350.5.2020 – przyjęcie oświadczenia o uznaniu ojcostwa. Kontrola wykazała, że czynności zostały dokonane zgodnie z przepisami k.r.o. i p.a.s.c. Protokół uznania został przesłany kierownikowi, który sporządził akt urodzenia dziecka, jednak z uchybieniem terminu, o którym mowa w art. 63 ust. 3 p.a.s.c., tj. jednego dnia roboczego od dnia sporządzenia tego protokołu (uchybienie). Opóźnienie w wysyłce protokołu wynikało z natłoku zadań na stanowisku oraz stosowania przez urząd pocztowy dwudniowej „kwarantanny” w miejscu nadania i odbioru przesyłek w związku ze stanem epidemii COVID-19. Uchybienie nie spowodowało skutków, ponieważ Zastępca Kierownika USC od razu, za pośrednictwem systemu informatycznego obsługującego rejestr stanu cywilnego, przesłał do właściwego urzędu zlecenie

naniesienia wzmianki o uznaniu, a wzmianka ta została niezwłocznie dodana do aktu (*akta kontroli s. 243-250*).

- USC.5350.1.2020 – przyjęcie oświadczenia rozwiedzionego małżonka o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa w trybie art. 59 k.r.o. Ustalono, że oświadczenie zostało przyjęte w sposób prawidłowy, przed upływem trzech miesięcy od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego. Jednocześnie ustalono, że Zastępca Kierownika USC we Fromborku, który przyjął oświadczenie, w systemie przesłał do urzędu, który sporządził akt małżeństwa, zlecenie naniesienia wzmianki, a za pośrednictwem platformy ePUAP – skan protokołu. Tym samym uchybił przepisowi art. 90 ust. 3 p.a.s.c., który wymaga przekazania protokołu, tj. oryginału, a nie kopii czy odwzorowania cyfrowego dokumentu. Uchybienie powstało w wyniku błędnej interpretacji przepisu. Skutkiem uchybienia jest niekompletność akt zbiorowych prowadzonych przez urząd stanu cywilnego, który sporządził akt małżeństwa (*akta kontroli s. 239-242*).

4. Wydawanie dokumentów z rejestru stanu cywilnego oraz innych zaświadczeń określonych w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego.

Sprawdzono 20 ze 182 wniosków o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego złożonych w okresie objętym kontrolą, tj. 10,98% wszystkich spraw. Kontroli poddano wnioski o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego, które gromadzone były w teczce o sygn. USC.5362 (zbadano sprawy z 2019 r. nr 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 92 i 94 oraz z 2020 r. nr 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35 i 37).

Ustalono, że w 12 sprawach wydanie odpisu nastąpiło za pobraniem opłaty skarbowej. Odpisy wydawane były osobom fizycznym uprawnionym do ich otrzymania (tj. osobom, których akty dotyczą, lub ich małżonkom, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu), na podstawie pisemnego wniosku, na którym wnioskodawca wskazywał podstawę wydania odpisu oraz kwitował odbiór odpisu swoim podpisem ze wskazaniem daty doręczenia. Z potwierdzeń odbioru wynika, że wszystkie sprawy zostały załatwione w dniu złożenia wniosków. W tym zakresie nie stwierdzono żadnych błędów (*akta kontroli s. 299*).

5. Przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.

Zgodnie z art. 124 ust. 1 i 2 p.a.s.c. przeniesienie aktu stanu cywilnego sporządzonego w księdze stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego polega na zamieszczeniu w rejestrze treści aktu z chwili jego sporządzenia w zakresie wymaganym w niniejszej ustawie oraz wzmianek dodatkowych, przypisków i informacji zawartych w rubryce „Uwagi”.

Kontroli poddano 20 z 244 aktów przeniesionych z ksiąg papierowych do rejestru stanu cywilnego prowadzonego w formie elektronicznej, co stanowiło 8,19% wszystkich aktów przeniesionych w kontrolowanym okresie. W badanej próbie stwierdzono następujące błędy:

1. Akt nr 2802033/00/AU/1951/626440 – wpisano imię ojca, pomimo że w akcie sporządzonym w księdze rubryka ta jest niewypełniona. Jak wyjaśnił Zastępca Kierownika USC wpisał te dane, ponieważ w dniu sporządzenia aktu nadano imię ojca dziecku. Trzeba jednak zauważyć, że imię ojca było wpisane do aktu w formie wzmianki dodatkowej i tak też powinno być przeniesione do rejestru.

2. Akt nr 2802033/00/AU/1951/621220 – miejsce urodzenia wpisano niezgodnie z zapisem w księdze. Zastępca Kierownika USC wyjaśnił, że migrując akt do rejestru jako miejsce zdarzenia wpisał aktualnie obowiązującą nazwę miejscowości, co jednak było niezgodne z obowiązkiem zamieszczenia w rejestrze treści aktu z chwili jego sporządzenia.

3. Akt nr 2802033/00/AM/1975/941833 – w rejestrze błędnie zamieszczono datę sporządzenia aktu. Przeniesienie aktu z księgi do rejestru nastąpiło z wykorzystaniem aplikacji wspierającej (tzw. migracja z pliku). Pracownik migrujący akt nie dostrzegł błędu w zakresie daty sporządzenia aktu.

4. Akt nr 2802033/00/AU/2013/983597 – przez niedopatrzenie wpisano jedno imię ojca, pomimo że w akcie sporządzonym w księdze figurują dwa imiona ojca.

Powyższe błędy stanowią nieprawidłowości, które skutkują koniecznością unieważnienia aktów w rejestrze w trybie art. 127a ustawy p.a.s.c., a następnie dokonania ponownego przeniesienia aktów z księgi w sposób prawidłowy (*akta kontroli s. 261-272,304-305*).

W pozostałych 16 przypadkach akty przeniesiono prawidłowo. Ponadto we wszystkich przypadkach wpisano w księdze wzmiankę o przeniesieniu aktu do rejestru (*akta kontroli s. 299, 304-305*).

Natomiast w 5 sprawach (akty nr 2802033/00/AM/1974/314769, 2802033/00/AM/1973/570233, 2812042/00/AM/1962/278348, 2812042/00/ AZ/2013/465524, 2812042/00/ AZ/1990/527208) przez niedopatrzenie w danych przy akcie w rejestrze nie wpisano kraju urodzenia. Wskazane uchybienia skutkują jedynie koniecznością uzupełnienia danych przy akcie (*akta kontroli s. 273-282,305*).

6. Prowadzenie postępowań w sprawie zmiany imienia i nazwiska.

W okresie objętym kontrolą Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego we Fromborku wydał 5 decyzji o zmianie imienia lub nazwiska (teczka USC.5355). Weryfikacji poddano 4 sprawy: z 2019 r. o nr 1 oraz z 2020 r. o nr 2, 3 i 4 (*akta kontroli s. 299, 306*).

Ustalono, że sprawy nr 1 i 2 dotyczyły zmiany nazwiska, natomiast sprawy nr 3 i 4 - zmiany imienia, przy czym w sprawie oznaczonej numerem 3 o zmianę wniosowała wyłącznie matka dziecka, które ukończyło 13 lat, załączając do wniosku kserokopię prawomocnego orzeczenia sądu potwierdzającego pozbawienie ojca władzy rodzicielskiej. Na wniosku pisemną zgodę na zmianę imienia wyraziła również sama małoletnia. We wszystkich sprawach wnioski były umotywowane i wskazywały na ważne względy uzasadniające zmianę. Stwierdzono jednak następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr USC.5355.3.2020 wniosek inicjujący postępowanie nie zawierał wszystkich danych wymaganych przepisem art. 11 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska (brak wskazania kierownika USC, który sporządził akt urodzenia, brak oświadczenia wnioskodawcy, że w tej samej sprawie nie złożył wcześniej wniosku do innego kierownika urzędu stanu cywilnego lub nie została wydana już decyzja odmowna). Powyższy błąd powstał w wyniku niedopatrzenia Zastępcy Kierownika USC we Fromborku podczas wstępnej weryfikacji wniosku i skutkowało wydaniem decyzji na wniosek zawierający istotne braki, które przed rozstrzygnięciem sprawy powinny być uzupełnione w trybie art. 64 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.) - dalej jako k.p.a. (*akta kontroli s. 254-256, 306*).

2. W decyzjach wydanych we wszystkich zbadanych sprawach Zastępca Kierownika USC z powodu przeoczenia nie zamieścił pouczenia o prawie do zrzeczenia się przez stronę odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania, co skutkowało naruszeniem art. 107 § 1 pkt 7 k.p.a. i pozbawieniem stron informacji o przysługującym im uprawnieniu. Pouczenie o prawie do zrzeczenia się odwołania jest elementem obligatoryjnym i musi bezwzględnie znaleźć się w decyzji, bez względu na treść rozstrzygnięcia (*akta kontroli s. 251-254, 306*).

Jako uchybienie należy natomiast zakwalifikować zamieszczanie w decyzjach o zmianie imienia lub nazwiska informacji, że na podstawie art. 130 § 4 k.p.a. decyzja jako zgodna z żądaniem strony podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania. Pracownik przeoczył treść art. 12 ust. 2 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, z którego wynika, że decyzja o zmianie imienia lub nazwiska podlega natychmiastowemu wykonaniu. Jednocześnie ustalono, że uchybienie to nie wywołało skutków, ponieważ Zastępca Kierownika USC we Fromborku w trybie natychmiastowym wykonał decyzje, aktualizując rejestr PESEL oraz przesyłając

decyzje, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego, do organów wskazanych w art. 13 ww. ustawy (*akta kontroli s. 306*).

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o usunięcie nieprawidłowości i uchybień poprzez:

1. W miarę możliwości lokalowych wydzielenie odrębnego pomieszczenia na archiwum urzędu stanu cywilnego.
2. Zapewnienie każdorazowo dokładnej weryfikacji poprawności danych wpisywanych do aktów stanu cywilnego sporządzanych w trybie zwykłym i szczególnym.
3. W przypadku rejestracji zdarzenia w trybie art. 99 p.a.s.c. uzupełnianie brakujących danych od razu, a nie wzmianką dodatkową.
4. Zaktualizowanie formularza wniosku o transkrypcję w taki sposób, aby zawierał żądanie wpisania zagranicznego dokumentu do polskiego rejestru stanu cywilnego, a nie do księgi stanu cywilnego.
5. Dokonywanie rzetelnej oceny przed ewentualnym dołączeniem do aktu małżeństwa wzmianki o jego rozwiązaniu przez organ obcego państwa, czy orzeczenie to jest skuteczne w Polsce z mocy prawa, czy też wymaga uznania przez polski sąd.
6. W przypadku dokonywania transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego, sprostowania lub uzupełnienia aktu – wydawanie wnioskodawcy odpisu zupełnego aktu, za pokwitowaniem odbioru.
7. Dokonywanie sprostowania aktu stanu cywilnego wyłącznie w oparciu o ściśle określone w art. 35 ust. 1 p.a.s.c. środki dowodowe stwierdzające zdarzenie wcześniejsze.
8. Udzielanie zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem terminu oczekiwania na zawarcie małżeństwa, o którym mowa w art. 4 k.r.o. zgodnie z art. 76 ust. 10 p.a.s.c., tj. na piśmie.
9. W sprawie nr USC.5350.1.2020 – przekazanie kierownikowi urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt małżeństwa, oryginału protokołu przyjęcia oświadczenia o powrocie rozwiedzionego małżonka do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa, w celu dołączenia do akt zbiorowych.
10. Przekazywanie protokołu przyjęcia oświadczenia o uznaniu ojcostwa kierownikowi, który sporządził akt urodzenia dziecka, z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 63 ust. 3 p.a.s.c., tj. w ciągu jednego dnia roboczego od dnia sporządzenia tego protokołu.
11. Zachowanie szczególnej staranności przy migracji aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego oraz wyeliminowanie stwierdzonych w tym zakresie błędów poprzez uzupełnienie brakujących danych oraz unieważnienie i ponowną migrację 4 aktów błędnie przeniesionych do rejestru.
12. Przyjmowanie wniosków o zmianę imienia i nazwiska zawierających wyłącznie wszystkie wymagane ustawowo dane (art. 11 u.z.i.n.).
13. Zamieszczanie w decyzjach o zmianie imienia i nazwiska pouczenia o prawie do zrzeczenia się odwołania oraz terminowe przesyłanie tych decyzji właściwym kierownikom urzędów stanu cywilnego – w celu dołączenia stosownej wzmianki do aktu urodzenia bądź małżeństwa.

Proszę Pana Burmistrza o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Artur Chojecki